

Vier generaties van de familie Langeraap

In Hommerts werd op 12 januari 1846 Jelle Jelles Langeraap geboren, die op 1 juni 1872 huwde met de op 14 april 1854 te Heeg geboren Lijkeltje Visser. Zij was een dochter uit de in Heeg zo bekende palingvisser's familie. Man en vrouw woonden in ieder geval van 1872 tot 1889 in Heeg en later in Hommerts waar hij boer werd. Jelle Jelles kwam op 12 augustus 1907 tragisch om het leven toen hij met paard en wagen vol hooi van de dam tussen de weg en het erf raakte. Van Jelle met zijn lange baard en zijn vrouw Lijkeltje met fraai oorijzer en kanten muts kunnen we mooie oude portretfoto's laten zien. Er is ook nog een statig familieportret waarop Jelle en Lijkeltje op wat oudere leeftijd staan met ouders c.q. schoonouders en vermoedelijk een zuster van Lijkeltje en haar man.

Het echtpaar Jelle en Lijkeltje Langeraap heeft 8 kinderen gekregen, waarvan wij alleen aandacht zullen schenken aan het vierde kind, de op 15 januari 1883 in Heeg geboren Jentje Jolle Langeraap.

Jentje Jolle kreeg verkering met de op 23 juni 1886 te Woudsend geboren Foekje van der Brug en dat was zo heftig dat zij op 10 april 1910 moesten trouwen, want ruim 3 maanden

later werd op 31 juli hun zoon Jelle al geboren. Op 12 maart 1914 kwam er nog een dochter Antje bij en daarmee bleek het gezin compleet.

Dank zij een oude polis van verzekering voor brandschade weten we dat een zekere Hendrik Velzen in mei 1906 eigenaar was van het pand waar Jentsje-Foek later hun winkel hadden. Het pand werd in dat jaar bewoond door Th. van der Meulen en was voor de verzekering twee duizend gulden waard. Per 1 mei 1911 werd de "Burgerhuizing & Turfhok" bij revisie overgeboekt op naam van Sijmen J. Langeraap die het pand toen ook bewoonde. Bij hertaxatie werd het pand op een waarde van f. 2.300,- gesteld. Sijmen was een broer van Jentje Jolle en verkocht het pand omstreeks die tijd door aan laatstgenoemde, die er samen met zijn vrouw een kruidenierswinkel annex groentehandel begon.

In de begintijd gebruikte Jentsje Langerap een hondenkar voor de bezorging van zijn artikelen bij de klanten. Dat blijkt ook uit het afgebeelde nummerbewijs No. 6 dat hem op 13 februari 1915 werd verstrekt op het gemeentehuis van Wymbritseradeel dat toen in Sneek stond. Het is misschien aardig hier eens een paar bepalingen uit de Trekhondenwet te noemen. Er waren in die tijd ten slotte meerdere hondenkarren in Woudsend in gebruik o.a. voor de vrachtrijderij op Sneek.

Kreupele, schurftige, gewonde, zichtbaar drachtige of zogende honden en niet volwassen honden mochten niet aangespannen worden.

Na 1 september 1914 mochten alleen nog honden met een schouderhoogte van tenminste 60 centimeter worden gebruikt; voor die datum waren ook kleinere honden toegestaan. Er waren bepalingen ten aanzien van het tuig, zoals een borstriem van minstens 4 centimeter breedte van zacht leder.

Op de kar moesten de naam van de houder en van de gemeente waarin hij woonplaats heeft, alsmede het nummer van de kar goed leesbaar voorkomen. Voor de kar mochten niet meer dan drie, onder de kar niet meer dan twee honden worden gespannen.

De geleider van de hondenkar moest minstens 14 jaar oud zijn en de kar mocht niet sneller gaan dan een paard in draf. De lading, met inbegrip van de persoon, of de maximaal twee personen, op de kar gezeten, moet zich in evenwicht bevinden en haar gewicht mocht niet zo groot zijn dat het trekken bovenmatige inspanning van de honden vereiste.

TREKHONDENWET 1910 (STAATSBLAD NO. 203).

NUMMERBEWIJS VOOR HONDENKAR.

Afgegeven aan *Jentsje Langerap*
 wonende te *Woudsend*
Sneek, den *13 Februari 1915*.

Burgemeester en Wethouders der
 gemeente *Wymbritseradeel*
G. J. J. J. J., Burgemeester.
J. J. J. J., Secretaris.

No. **6.**

No. 635 V. Dr. St.

Aan de hand van deze bepalingen valt wel een beetje in te schatten hoe miserabel de situatie voor trekhonden voordien wel niet moet zijn geweest. We kennen niet voor niets de uitdrukking "een hondenbaan"! Gelukkig is in volgende jaren het gebruik van trekhonden helemaal verboden, maar lange tijd was het een van de goedkoopste vormen van vervoer over de weg geweest.

Jentsje-Foek was een van de vele kruidenierswinkels in het dorp en de zaak moest het vooral van de buitenklanten hebben. Op woensdagmiddag, wanneer de winkel gesloten was, ging Jentsje er in latere jaren per fiets op uit naar Elahuizen of per bootje naar de klanten die in de polder De Gouden Bodem woonden. Hij haalde het boekje op waarin de klanten hun bestelling hadden genoteerd, maakte in de winkel vervolgens de bestellingen gereed en bezorgde de kruidenierswaren en groenten dan bij zijn afnemers. Jentsje-Foek verkocht heel goede aardappelen en appels.

Slechte en aangestoken exemplaren haalde Jentsje eruit, want hij wilde kwaliteit leveren. Zijn vrouw had een iets andere instelling, zij vond het zonde om de iets mindere exemplaren weg te doen en stopte ze tussen de kilo's die ze in de winkel verkocht.

In de jaren vijftig verkocht Langerap ook ijsjes van het merk "De Friese Koe", waarvan de kleinste 10 cent kostten. Maar aan de overkant van de straat zat bakkerij Van der Werf die een ijsfabriek was begonnen en ook ijsjes van 5 cent via het loket aan de Midstraat verkocht. Foek zag het met lede ogen aan dat de kinderen vanwege de prijs vaak naar Van der Werf gingen voor een ijsje. Ze moedigde de kinderen daarom aan de afgekloven stokjes van de ijsjes niet op straat te gooien, maar bij haar in te leveren. Foek waste dan de stokjes af, sneed een ijsje van 10 cent middendoor en kon met de extra stokjes dan ook ijsjes van een stuiver aan de jeugd verkopen.

Foekje was zeker niet gespeend van zakelijk inzicht. Ook was ze uitstekend op de hoogte van de nieuwtjes en roddels in het dorp. Als iemand haar eens iets wilde vertellen, kon zij reageren met: "Jo hoeve my niks to fortellen hwant ik wyt alles" (Je hoeft mij niets te vertellen, want ik weet alles). Het getuigde niet van bescheidenheid, maar geeft wel aan dat een winkel een rijke bron van informatie was.

We laten nu een drietal foto's zien die genomen zijn in de tuin achter de woning. We zien Jentsje-Foek samen, vervolgens Foekje met haar beide kinderen en tenslotte het echtpaar met hun zoon Jelle en diens vrouw Wijtske.

Op 3 mei 1963 overleed Foekje Langeraap-van der Brug in Woudsend. Haar man had kort daarvoor nog een verlenging aangevraagd voor het uitoefenen van zijn bedrijf te Woudsend nr. 262 en deze op 23 januari 1963 ook gekregen. Na de dood van zijn vrouw ging Jentsje Langeraap alleen door met de kruidenierswinkel ook al kreeg hij last van toenemende doofheid. Hij hoefde er ook niet meer aan te verdienen, maar dan had hij wat om handen en nog een beetje contact met de mensen.

Hoewel hij vroeger een goede maaier met de zeis was geweest, ging dat op zijn oude dag niet meer. Daarom trok hij op 22 mei 1969 zijn overall aan en pakte een mes om daarmee het gras in de tuin in te korten. Tijdens deze bezigheid werd hij onwel. Jentje Langeraap werd nog in huis gebracht, maar even later begaf zijn hart het en stierf hij, in overall op een stoel zittend, op 86-jarige leeftijd.

Het verhaal over de familie Langeraap vervolgen we met zoon Jelle die op 21 mei 1939 in Balk in het huwelijk was getreden met Wijtske Dirkje Kuperus, afkomstig van Dronrijp waar zij op 2 april 1912 was geboren.

Jelle was vrachtrijder met een eigen auto, die echter in het eerste oorlogsjaar werd gekonfiskeerd. Na de oorlog werkte hij samen met een vrachtrijders combinatie uit Balk die aanvankelijk per boot en daarna per auto de dienst op Sneek uitvoerde. Ook werkte hij een tijdlang samen met de Woudsender vrachtrijder Rinke de Jong. We laten hier een foto zien van Jelle in de deuropening van de winkel van zijn ouders, Jentsje-Foek, en een foto waar hij op de brug over de Ee fietst. Gezien de lege bagagedrager voorop de bakfiets waarop alleen een jutezak ligt, heeft hij

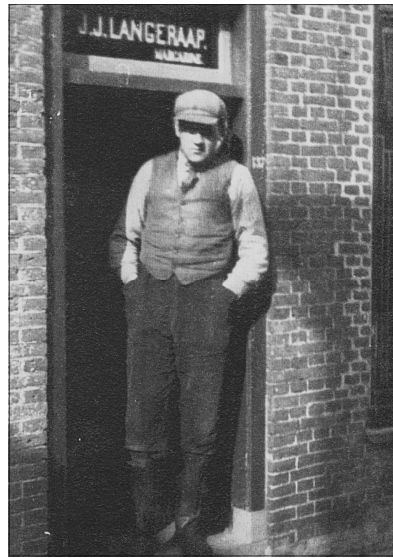

kennelijk net een vrachtje afgeleverd. Tevreden pijp rokend fietst hij op huis aan.

Het vrachtvervoer betekende zeker geen rijk belegde boterham en Jelle was blij dat hij op de weitapperij van de Woudsender zuivelfabriek aan het werk kon, dat gaf meer financiële zekerheid. Daarnaast had hij nog een volkstuintje bij de Gloppe dat het een en ander aan groenten opleverde.

In 1964 ging de zuivelfabriek samen met "De Goede Verwachting" in Workum en stopte deze bedrijvigheid in Woudsend. Jelle Langeraap voelde er weinig voor om mee te verhuizen naar Workum en was blij een baan te vinden bij

drukkerij Flach in Sneek, waar hij het drukwerk op zetfouten ging controleren.

Precies één week nadat zijn vader overleed kwam er ook een einde aan het leven van Jelle Langeraap. Terwijl hij na het werk op de bus stond te wachten op het Martiniplein in Sneek, zakte hij op de halte in elkaar en stierf op 29 mei 1969.

Omdat de vrachtrijderij destijds eigenlijk maar een armoedige zaak was geweest had Wijtske steeds getracht wat bij te verdienen. Ze deed de was van huisschilder Kuiken en ook die van de arbeiders van Atte Tromp en dat betekende zwaar werk met al die vuil geworden

overalls. In drukke tijden stond ze altijd klaar voor hun burens, Ijsfabriek Van der Werf.

Verder deed zij de wekelijkse bezorging van het Sneeker Advertentieblad en bracht dan zo'n dikke 500 kranten rond. Die bijverdiensten waren een welkome aanvulling op het gezinsbudget.

Wijtske Langeraap-Kuperus overleed op 10 maart 1995 in Sneek.

Het echtpaar Langeraap-Kuperus had twee zonen gekregen, Jentje Jolle op 30 juni 1940 en Harmen op 8 juni 1947. We laten hier een foto van het gezin zien die wel in mei 1964 zal zijn gemaakt ter gelegenheid van het zilveren huwelijksfeest.

De oudste zoon ging naar de ambachtsschool in Sneek en vond daar werk bij Landustrie. Via avondscholen spijkerde hij zijn kennis bij en kon vervolgens bij Philips in Leeuwarden in dienst treden en de bedrijfs-school bezoeken. Jentje Jolle trouwde in 1963 met Jetske Zeilstra uit Gauw die o.m. in de bejaardenzorg van het Wumkeshûs in Sneek werkte. Jentsje is thans gereedschap stempelmaker in Leeuwarden.

Broer Harmen ging na de Muloschool in Balk werken op de afdeling Inkoop van Landustrie, waar zijn talenknobbel hem goed van pas kwam.

Hij huwde in 1976 met Ineke Peper die thans bij de ABN AMRO Bank in Joure werkzaam is. Beide echtparen hebben geen kinderen gekregen, zodat zij de vierde en laatste generatie zijn van deze tak van de familie Langeraap.

